

Sygn. akt. I Ns 38/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2016 roku.

Sąd Rejonowy w Bełchatowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR L. S.

Protokolant: Aneta Ziental

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 czerwca 2016 roku w B.,

sprawy z wniosku M. W.

z udziałem (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

1. oddała wniosek,
2. ustala, że każdy z uczestników ponosi koszty związane z swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 38/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. W. dnia 11-01-2016 r. wniosła

o ustanowienie na nieruchomości obejmującej działki nr (...) w obrębie S. I w miejscowości S. I, gmina S., dla której Sąd Rejonowy w Bełchatowie prowadzi KW nr (...) służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego (...) S.A. w K., w związku

z posadowieniem na nieruchomości obciążonej urządzeń przesyłowych, tj. napowietrznej sieci elektroenergetycznej oraz o zasądzenie ustalonej przez biegłego kwoty tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu oraz za korzystanie z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji posadowionych urządzeń przesyłowych, w tym wykonywania ich konserwacji i modernizacji, a także o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

W odpowiedzi na wniosek (k. 21-40) uczestnik wniósł o jego oddalenie podnosząc, że służebność przesyłu nabył w drodze zasiedzenia, a także o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 11-10-1965 r. S. K. i S. K. kupili nieruchomość we wsi L.. Dnia 20-01-1999 r. S. K. i S. K., wpisani w księdze wieczystej nr (...) jako właściciele nieruchomości położonej we wsi L. i S. I (wedle wypisu z rejestru gruntów z dnia 02-11-1998 r. nieruchomość objęta ww. księgą wieczystą oznaczona była w ewidencji gruntów numerami działek (...) w obrębie wsi S. I) darowali M. W. działki (...) we wsi L., obręb S. I.

(dowód: akta i dokumenty księgi wieczystej (...))

M. W. jest właścicielką nieruchomości obejmującej działki (...) w obrębie S. I, w miejscowości S. I (wcześniej L.), dla której Sąd Rejonowy w Bełchatowie prowadzi KW nr (...).

(okoliczności niesporne, dowód: odpis z KW nr (...) - karta 15, akta i dokumenty księgi wieczystej (...))

Przez działkę wnioskodawczyni przebiega linia elektroenergetyczna 400 kV relacji R.-T., T.-R.-O.. W okresie budowy wskazywana była relacja R.-M. z uwagi na podział administracyjny: w miejscowości M. przebiegała granica pomiędzy województwem (...) a (...). Dla wybudowania linii były wydawane decyzje administracyjne przez wojewodę (...) i (...). Budowę linii zakończono w 1990 roku. Od tamtego czasu przesył energii następuje w sposób ciągły za wyjątkiem krótkiego czasu (kilku dni na przełomie lat 2009-2010) kiedy linia była łączona z odcinkiem M.-O..

Dwa razy do roku wiosną i jesienią pracownicy uczestnika dokonują oględzin linii, w ramach których oceniają stan techniczny. W 2014 roku przeprowadzono kompleksową wycinkę drzew na całej długości linii, a pod koniec 2015 roku naprawiano izolatory i wymieniano poprzeczniki linii.

Do 2015 r. właściciele przedmiotowej nieruchomości nie zgłaszali roszczeń związanych z usytuowaniem urządzeń przesyłowych.

(dowód: zeznania świadka K. S. k. 127-128)

Decyzją nr (...) z 27-05-1988 r. Wojewoda (...) na wniosek Zakładu (...) w Ł. ustalił lokalizację inwestycji polegającej na budowie linii energetycznej 400 kV R.-M. na terenie województwa (...).

(dowód: decyzja nr (...) - k. 52-55)

Decyzją z 16-11-1988 r. Urząd Wojewódzki w P. Tryb. udzielił Zakładowi (...) w Ł. pozwolenia na budowę i zatwierdził plan linii energetycznej 400 kV R.-M. na terenie województwa (...).

(dowód: decyzja z 16.11.1998 r- k. 50-51)

S. K. w 1988 roku wyraził zgodę na przeprowadzenie przez Zakład (...) w Ł. przez działki będące jego własnością o nr (...) w Ł., linii energetycznej 400 kV zgodnie z decyzją o lokalizacji inwestycji nr (...) z 27-05-1988 r.

(dowód: oświadczenie S. K. - k. 59)

Zakład (...) wchodził w skład Zakładów (...).

(dowód: zarządzenie nr 16 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 12 sierpnia 1975 roku w sprawie dostosowania terenowej organizacji energetyki do podziału administracyjnego karta 60-67)

W wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W. na bazie Zakładu (...) w Ł. zarządzeniem Nr 14/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzone zostało z dniem 1 stycznia 1989 r. przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „Zakład (...) w Ł.”.

(dowód: zarządzenie nr 14/ORG/89 Ministra Przemysłu - karta 76-78)

Zarządzeniem nr 182/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z 09-07-1993 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą „Zakład (...) w Ł.” w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W.. (...) S.A. przekazano m. in. linię 400 kV R.-T..

(dowód: zarządzenie k. 79, załącznik do zarządzenia k. 81, protokół zdawczo-odbiorczy k. 83 na odwrocie)

Dnia 24-10-2007 r. (...) S.A. zmieniły nazwę na (...) S.A.

(...) S. A. dnia 31-12-2007 r. uległa podziałowi.

W podziale uczestniczyła (...) S.A., która przejęła wydzieloną część majątku (...) S. A., w tym linię 400 kV R.-T. ((...) S.A. przejęła cały majątek sieciowy (...) S. A.)

(dowód: protokół nadzwyczajnego walnego zgromadzenia (...) S.A. k. 103-109, odpis z rejestru przedsiębiorców k. 49, 45 na odwrocie, 43 na odwrocie)

(...) S.A. dnia 12-12-2008 r. zmieniła nazwę na (...) S.A. (...) S.A 09-01-2013 r. zmieniła nazwę na (...) S.A.

(dowód: odpis z rejestru przedsiębiorców k. 43-44)

W piśmie z dnia 25-05-2015 r. M. W. wezwała (...) S.A. do umownego ustanowienia służebności przesyłu na nieruchomości obejmującej działki (...), dla której jest prowadzona księga wieczysta nr (...).

(niesporne, dowód: pismo pełnomocnika M. W. – k. 13)

Stan faktyczny niniejszej sprawy został ustalony w oparciu o dokumenty przedstawione przez uczestnika oraz zeznania świadka, a ponadto treść księgi wieczystej nr (...) oraz akta i dokumenty księgi wieczystej (...).

Z zeznań świadka wprost wynika, iż przez działkę wnioskodawczyni przechodzi napowietrzna linia energetyczna wchodząca w skład przedsiębiorstwa uczestnika, kiedy rozpoczęto eksploatację linii oraz to, w jaki sposób uczestnik korzysta

z nieruchomości. Z dowodów w postaci dokumentów wynika ciągłość po poprzednikach prawnych uczestnika począwszy od 1988 roku. Zmiana nazwy spółki (...) S.A. na (...) S.A. oraz przejęcie przez (...) S.A. całego majątku sieciowego (...) S. A. nie wynika wprost z dokumentów złożonych przez uczestnika, jednak okoliczności te nie były sporne, a ponadto Sądowni są znane z urzędu.

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie

z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Z mocy art. 305⁴ k.c. do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych.

Służebność gruntowa jest ograniczonym prawem rzeczowym skutecznym przeciwko wszystkim osobom (erga omnes), które obciąża nieruchomość jednego właściciela (nieruchomość służebną) na rzecz każdego współwłaściciela (użytkownika wieczystego) innej nieruchomości. Treść tego prawa polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władnej może korzystać w oznaczonym zakresie

z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władnej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (art. 285 §1 k.c.). Należy przy tym zastrzec, że ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria "nieruchomości władnej" w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08, LEX nr 458125).

W rozpoznawanej sprawie, uczestnik (...) S.A. podniósł zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, wobec czego właściwym było rozważenie przez Sąd zasadności tego zarzutu, który ma zasadniczy wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Stosownie do treści art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, przy czym przepisy o nabyciu własności nieruchomości w drodze

zasiedzenia stosuje się odpowiednio. Chodzi tu w szczególności o odpowiednie stosowanie przepisów o terminach zasiedzenia oraz skutkach ich przerwania

i zawieszenia. W konsekwencji również służebność przesyłu - do której z mocy art. 305⁴ k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych - może zostać nabyta przez zasiedzenie.

Zasiedzenie prowadzi do nabycia przez posiadacza prawa należącego do innej osoby na skutek wykonywania tego prawa przez czas w ustawie określony. Zasiedzenie polega na nabyciu prawa przez nieuprawnionego posiadacza wskutek faktycznego wykonywania tego prawa w okresie oznaczonego w ustawie czasu i biegnie przeciwko właścicielowi.

Posiadaczem służebności jest w myśl art. 352 § 1 k.c. osoba, która faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Posiadanie służebności ma inny charakter niż posiadanie nieruchomości – jest wykonywane stosownie do potrzeb i może nie mieć charakteru ciągłego. W przypadku służebności przesyłu jej posiadanie będzie na ogół polegać na utrzymywaniu na nieruchomości urządzeń przesyłowych oraz dokonywaniu remontów i okresowych konserwacji.

Do istoty instytucji zasiedzenia nieruchomości należy upływ dłuższego okresu czasu. Zgodnie z art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. posiadacz samoistny służebności (tj. osoba, która korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności) w złej wierze nabywa ją przez zasiedzenie z upływem 30 lat. Posiadacz samoistny w dobrej wierze nabywa tę służebność przez zasiedzenie z upływem 20 lat.

Bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej rozpoczyna się od chwili, gdy posiadacz tej służebności przystąpił do korzystania z trwałego i widocznego urządzenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1967 r. w sprawie III CZP 12/67, opubl. OSNC 1967 r. Nr 12 poz. 212).

W realiach przedmiotowej sprawy uznać należy, iż termin do zasiedzenia przez uczestnika służebności gruntowej rozpoczął swój bieg w 1990 roku tj. po wybudowaniu i rozpoczęciu eksploatacji linii przez poprzednika prawnego uczestnika.

Art. 172 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 01.10.1990 r. stanowił, że posiadacz samoistny nieruchomości, który w chwili uzyskania posiadania był w dobrej wierze, nabywał własność nieruchomości po upływie dziesięcioletniego okresu posiadania, a posiadacz samoistny, który w chwili uzyskania posiadania był w złej wierze - po upływie dwudziestoletniego okresu posiadania.

W obecnym stanie prawnym termin zasiedzenia nieruchomości wynosi 30 lat przy złej wierze posiadacza i 20 lat przy dobrej wierze. Zmiana Kodeksu Cywilnego w tym zakresie została dokonana ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321).

Dla uznania zarzutu zasiedzenia za skuteczny istotne było ustalenie czy posiadanie uczestnika było posiadaniem samoistnym oraz czy był on w dobrej czy złej wierze, a ponadto czy służebność polegała na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia.

Posiadanie prowadzące do zasiedzenia musi mieć charakter posiadania samoistnego.

Definicję posiadania samoistnego zawiera art. 336 k.c. W świetle tego przepisu posiadaczem samoistnym jest ten, kto faktycznie włada rzeczą jak właściciel.

O posiadaniu samoistnym nie świadczy sama tylko długotrwałość posiadania, która nie jest kryterium odróżniającym posiadanie samoistne od zależnego. Posiadanie samoistne charakteryzuje się tym, że posiadacz włada rzeczą w takim zakresie, jak to czyni właściciel, wykorzystując taką faktyczną możliwość władania rzeczą, do jakiej właściciel jest uprawniony (por. postanowienie SN z 7 maja 1986 r., III CRN 60/86, OSNCP 9/87, poz. 138). Posiadanie prowadzące do zasiedzenia musi mieć charakter władania rzeczą z zamiarem posiadania jej dla siebie (cum animo rem sibi

habendi). Faktyczne władztwo charakteryzujące posiadanie samoistne wchodzi w grę wówczas, gdy określona osoba znajduje się w sytuacji, która pozwala jej na korzystanie z rzeczy, i to w taki sposób, jakby była ona jej własnością.

Ponieważ przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie do zasiedzenia służebności gruntowej należy stosować odpowiednio, tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Termin „odpowiednio” wymaga bowiem niejednokrotnie niezbędnych modyfikacji wynikających z istoty i celu danej konstrukcji prawnej. Należy mieć na uwadze okoliczność, że przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność.

W świetle zgromadzonych w sprawie dowodów przyjąć należy, iż poprzednicy prawni uczestnika byli posiadaczem służebności. Z zeznań świadka wynika bowiem w sposób nie budzący wątpliwości, iż uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali z nieruchomości wnioskodawcy w taki sposób jakby przysługiwała im służebność przesyłu. Uczestnik eksploatuje urządzenia przesyłowe, jego pracownicy dokonują konserwacji i w razie konieczności napraw linii. To samo dotyczy poprzedników prawnych uczestnika. Czynności te świadczą o posiadaniu służebności.

Następną niezbędną do uwzględnienia wniosku o zasiedzenie przesłanką wymaganą przez art. 172 k.c., jest okres posiadania, którego długość zależy od dobrej lub złej wiary posiadacza.

Według tzw. tradycyjnego poglądu dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu posiadacza nieruchomości, że przysługuje mu wykonywane przez niego prawo (uchwała składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1991 r. w sprawie III CZP 108/91, opubl. OSNCP 1992 r. Nr 4, poz. 48).

W świetle tak rozumianej dobrej wiary uczestnik i jego poprzednicy byli posiadaczami w dobrej wierze, gdyż poprzednik prawny – Zakład (...) uzyskał zgodę właściciela działek na przeprowadzenie linii elektroenergetycznej. Uczestnik aby nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową musi więc wykazać, iż był jej posiadaczem przez okres 20 lat.

Zgodnie z treścią art. 176 § 1 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika.

Uczestnik w ocenie Sądu wykazał nie tylko następstwo po swoich poprzednikach prawnych poczynawszy od 1988 r. ale też przeniesienie posiadania urządzeń przesyłowych. Wobec powyższego uczestnik mógł więc zgodnie z art. 176 § 1 w zw. z art. 292 k.c., zaliczyć do okresu swojego posiadania służebności przesyłu, okres posiadania tej służebności przez poprzedników prawnych.

W świetle wyżej wskazanych okoliczności bez wątpienia uczestnik oraz jego poprzednicy prawni faktycznie korzystali z gruntu wnioskodawcy w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność gruntowa. Od czasu wybudowania napowietrznych linii energetycznych uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali i korzystają do chwili obecnej z tych linii. Wnioskodawca ani jego poprzednicy prawni aż do 2015 r. nie podejmowali żadnych środków prawnych zmierzających do uregulowania stanu prawnego i kwestii przebiegu linii energetycznych przez ich działkę.

Przyjmując za początek biegu terminu zasiedzenia rok 1990 uznać zatem należy, iż zasiedzenie służebności nastąpiło po upływie 20 lat tj. najpóźniej z końcem 2010 r.

Mając na względzie poczynione powyżej ustalenia i rozważania Sąd uznał, że zarzut zasiedzenia podniesiony przez uczestnika jest skuteczny, a w konsekwencji wniosek podlega oddaleniu.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 §1 k.p.c., uznając że nie zachodzą podstawy do odstąpienia od zasady, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.